

yayına hazırlayan **mustafa apaydın**

*Osman Cemal
Kaygılı'nın Hikâyeleri*

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Türk edebiyatında Ahmet Mithat, Hüseyin Rahmi çizgisini devam ettirdiği bilinen Osman Cemal Kaygılı (1890-1945) İkinci Meşrutiyet sonrası Türk edebiyatının ve mizahının renkli simalarından biridir. Osman Cemal, yoksulluk içindeki hayatını kalemiyle kazanmak zorunda kalmış, yaşadığı dönemin neredeyse bütün süreli yayınlarında çalışmış; ölümünden sonra unutulmuş, değeri yeterince bilinmemiş yazarlarımızdandır. Eserlerinin büyük bir kısmı dergi-gazete sayfalarında kalmıştır. Edebiyatın birçok türünde eser veren Kaygılı'nın mizahi yazılarının dışında en çok eser verdiği edebî tür hikâyedir. Edebiyat dünyasının hikâyeciliği hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı Osman Cemal'in dokuz hikâye kitabı vardır. Yazarın hikâyelerinin büyük bir kısmı dergi ve gazete sayfalarında kalmıştır. Mustafa Apaydın tarafından yayına hazırlanan bu derlemede Osman Cemal'in hikâye kitaplarında bulunan ve süreli yayınlarda kalan ve tespit edilebilen hikâyeleri bir araya toplanmıştır.

Mustafa Apaydın, 1961'de Kars'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kars'ta; yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde (1983); yüksek lisans öğrenimini Ankara Üniversitesi'nde (1986); doktorasını Çukurova Üniversitesi'nde (1993) tamamladı. 2002 yılında doçent oldu. Meslek hayatına 1984'te Çukurova Üniversitesi'nde Türk Dili Okutmanı olarak başladı. 1988 yılında Ç.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde araştırma görevlisi oldu. 1993'ten beri aynı bölümde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

ISBN 975-6193-08-5

9 789756 193082

Osman Cemal
Kaygılı'nın Hikâyeleri

Yayına Hazırlayan
Mustafa Apaydın

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ- İSTANBUL 2005

İçindekiler

Önsöz	1
I-Hikâye Kitapları	
Çuvalcı Şeyhinin Halefi	3
Altın Babası	18
Tekin Olmayan Kedi	39
Bir Kış Gecesi	62
Çingene Kavgası	71
Eşkuya Güzeli	83
<i>Eşkuya Güzeli</i>	83
<i>Bir Gece Yolculuğu</i>	87
<i>Şâdan Nasıl Çıldırdı?</i>	89
<i>Moskof Çay, Popof Çay</i>	91
<i>Hâlis Şıra</i>	94
<i>Nereden Tanıyormuş</i>	97
<i>Kırkından Sonra Saz Çalınır mı?</i>	99
<i>İkisinden del!</i>	104
Gonca'nın İntiharı	107
<i>Gonca'nın İntiharı</i>	107
<i>Cümleten Helâl Olsun</i>	116
<i>Feci Bir Muamma</i>	120
<i>Şifalı Maden Suyu</i>	128
<i>Fena Bir Şaka ve Fena Bir İntikam</i>	131
<i>Bir Yaz Âlemi Dönüşü</i>	134
<i>Şefika Hanım'ın Aşkı</i>	137
Perili Bostan	140
<i>Perili Bostan</i>	140
<i>Acaba Neremi Seviyordu?</i>	143

<i>Ada'da Bir Başka Âlem</i>	147
<i>Vecizeler</i>	151
<i>Zamane Gençleri ve Dullar</i>	153
<i>Bir Kahve İçinceye Kadar</i>	157
<i>Eski Bir Muhâkeme</i>	160

Sandalım Geliyor Varda 165

II. Osman Cemal'in Dergilerde Kalmış Hikâyeleri

<i>Bir Defa Nasılsa</i>	221
<i>İftara Azimet ve Avdet</i>	223
<i>Deli Aziz Beyin Sünnet Olması</i>	226
<i>Bir Şâyianın Aslı</i>	230
<i>Eski Bir Hatıra</i>	234
<i>Gönül Kimi Severse</i>	237
<i>İmam Nerede?</i>	240
<i>Hediye</i>	244
<i>İşkembe Çorbası</i>	246
<i>Sarhoşluk</i>	250
<i>Bir Ahbâbımın Oğlu ile</i>	253
<i>Şübbân-ı Vatandan Biriyle Meşguliyete Dair</i>	256
<i>Eskiden Bir Ramazan Günü</i>	259
<i>Kavuklu Hamdi ile Bir Cevelan</i>	262
<i>Etibbâ-yı Belediyeden Biriyle</i>	266
<i>Program Haricinde Bir Perde Komedi</i>	270
<i>Kıyafete Dair Bir Hanım ile</i>	273
<i>Yeni Bir Milyoner</i>	276
<i>Bayram Gezmesi</i>	279
<i>Hâlâ Şaşan ve Gülen</i>	282
<i>İsmet Nasıl Çıldırdı</i>	285
<i>Görünmez Kaza</i>	287
<i>Kör Hafızla Kambur Çocuk</i>	289
<i>Bir Hayat Memat Meselesi</i>	291
<i>Hatırşinas Derviş</i>	295
<i>Mülâkatlarımız</i>	298
<i>Hazin Bir İntihar Münasebetiyle</i>	301
<i>Tanıdığım Delilerden</i>	305
<i>Haydan Gelen Hüya Gider</i>	309
<i>Yeni Biçim Bir Tavcılık</i>	311
<i>Esbab-ı Harik</i>	314

Hacı Bünyamin Efendi	317
Geçen Seneki Ada Âlemlerinden	319
Adab-ı Umumiye Namuna	322
İtalya Harbe Girdi mi, Girmede mi?	327
Fasafiso Rıza	332
Cehennemden Polis Müdüriyetine	335
Mühendis Şevket Bey	338
Boksör Ahmet Bey	342
Sirkeci'den Fatih'e	345
Canlı Yastık	348
Bıraktığı Hediye	350
Bir Sarhoşun Seksen Değnekle Darbı	353
Haza Yankesici!	357
Tanıdığım Sarhoşlar	360
Gençlik Terakki Ediyor!	363
Tekın Değilmiş	366
Perdeler Kalktıktan Sonra	368
Külyutmazoğlu Şaban Efendi	371
Gulyabani	375
Ada Eğlenceleri	379
Ceza Mahkemesinde	381
Yarım Elma Gönül Alma	385
Sadaka Almayan Dilenci	387
Tıpkı Buradaki Gibi	390
Yeni Tanıdıklarından Biri	393
Salamon Efendinin İddiası	396
Körün Taşı Rastgele	400
Bir Ramazan Gecesi	403
Tanıdığım Âşıklar	406
Tanıdığım Aptallar	409
Vermeyince Mabut Neylesin Mahmut	411
Hırsız Kim İmiş	414
Meşhur Eyüp Sultanlı Kancalı Sıtkı Baba Nasıl Evliya Oldu?	419
Eski Bir Tüfenk Meselesi	424
Hüsmen Ağa Dalgada	427
Yasefaçı Dalgada	430
Tenekecinin İntikamı	432
İstavri'nin Şapkası	435

<i>Deniz Hamamında Feci Bir Vaka</i>	437
<i>Bostan Muhabbeti</i>	440
<i>Kim Haklı</i>	444
<i>İki Yorgan, Bir Battaniye</i>	446
<i>Boşuna Akıyor, Yazıktır</i>	448
<i>Domates Tarlasında Defne</i>	450

Önsöz

Osman Cemal Kaygılı (1890-1945), Türk edebiyatında ismi unutulmuşlar arasında sayılan yazarlarımızdan biridir. Türk okuyucusu onu daha çok *Çingeneler* yazarı olarak bilir. 1997 yılında yeniden yayımlanan *Ayır Fatma* adlı romanı dışında Osman Cemal'in yazdıkları, bugünün okuyucusu için meçhul gibidir. Yazdıklarının çoğu dergi ve gazete sayfalarında kalmış; kitaplaşmamıştır.

Osman Cemal, roman yazmaya başlamadan önce hikâyeleriyle dikkati çekmiş; hikâye edebiyatımıza katkıları olmuş bir yazardır. Osman Cemal'in hikâyeciliğini araştırırken yazarın çoğu dergi ve gazete sayfalarında kalmış onlarca hikâyesinin bulunduğunu görmüştük. Osman Cemal'in hikâye edebiyatımıza katkılarını değerlendiren araştırmacıların da genellikle, sınırlı sayıdaki hikâyeye yetindikleri anlaşılmaktadır.

Bu kitap, Osman Cemal'in hikâyelerini unutulmuşlar listesinden çıkarma gayretinin bir sonucudur.

Kitaba aldığım hikâye metinlerinin çoğu 1928'den önceki yıllarda yayımlanmıştır. Osman Cemal'in yeni yazıyla yayımlanan tek hikâye kitabı *Sandalım Geliyor Varda* da dahil hikâye kitaplarındaki bütün hikâyeler, elinizde tuttuğunuz bu kitapta yer almaktadır. Süreli yayınlarda kalmış hikâyelerinden ise tespit edilebilenler bir araya getirilmiştir.

Kitap, yararlanmak kolay olsun diye iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde yazarın hikâye kitaplarında yer alan hikâyeleri, kitapların yayın tarihlerine göre sıralanmıştır. İkinci bölümde ise, kitaplara girmemiş hikâyeler, kronolojik olarak sıralanmıştır. Bu bölümde yer alan hikâ-

yelerin hangi süreli yayında yayımlandığı hikâye sonlarında gösterilmiştir.

Hikâyelerde bugün için açıklanmasına gerek duyulduğu düşünülen kelimeler dipnotlarda açıklanmıştır.

Bu kitabı hazırlarken özellikle Sayın Turgut Çeviker'in büyük desteğini gördüm. Kendi kütüphanesinde bulunan *Papağan* koleksiyonunu kullanmama izin verdiği; bazı dergilerin Ankara'da ulaşamadığım sayılarındaki hikâyelerin fotokopilerini temin etme inceliğini gösterdiği için kendisine çok teşekkür ediyorum.

Osman Cemal'in hikâyelerinin bazılarını sağlayan sayın Sayın Turgut Kut'a, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi mensuplarına da çok teşekkür ediyorum.

Mustafa Apaydın

2005